

Turinys

I skyrius. Geografijos veidai

Geografiniai atradimai ir tyrimai	2
Kuo naudingos GPS koordinatės?	4
Pasaulis vienas – laikas skirtingas	6
Darnus vystymasis – mūsų tikslas.....	8
Įsivertinimas	9

II skyrius. Europos vienybė ir įvairovė

Kas yra Europa?	10
Europa – savarankiškas žemynas	11
Kiek valstybių Europoje?	12
Gyventojų pasiskirstymas Europoje.....	14
Suvienyta įvairovė: Europa ir Europos Sąjunga.....	15
Europos kalbos ir religijos.....	17
Orientavimasis.....	18
Įsivertinimas	19

III skyrius. Europos gamtos apžvalga

Europos gamtos įvairovė	20
Didžiojo ledyno pėdsakais	21
Baltijos jūra.....	23
Europos klimatas	25
Nuo jūros į sausumą	26
Klimatogramos nagrinėjimas ir sudarymas	27
Kuo ypatingas Lietuvos klimatas?	28

Europos augalija	29
Ilgų žiemų kraštuose.....	30
Kur nei šalta, nei karšta	31
Šiltame Europos Viduržemyje	32
Klimato kaitos padariniai Europoje	33
Įsivertinimas	35

IV skyrius. Kaip gyvena ir kuo verčiasi europiečiai?

Stiprūs ir silpni Europos regionai	36
Miškų ūkis Šiaurės Europos šalyse	37
Sultingi vaisiai iš sausringos žemės	38
Jūrų gėrybės iš Šiaurės Europos	39
Iškastinis kuras – tradicinis energijos šaltinis.....	40
Ateities energetika.....	41
Automobilių pramonė Europoje.....	42
Skersai išilgai per Europą	44
Turizmas Europoje	46
Turizmas Viduržemio rojuje.....	47
Įsivertinimas	48
Šalys ir skaičiai (Europa)	49
Europos politinis žemėlapis.....	50
Europos gamtinis žemėlapis	51

Mielieji moksleiviai,

atliekant kai kurias užduotis šiame sąsiuvinyje, teks naudotis geografijos vadovėliu ŽEMĖ 7, gana dažnai prireiks ir geografijos atlaso. Tam, kad darbas vyktų sparčiau, kai kuriose užduotyse nurodomi simboliai:

– naudotis geografijos vadovėliu;

– ieškoti informacijos internete;

– pasitelkti geografijos atlasą;

8–9 p.

– temos puslapis vadovėlyje.

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

Projekto vadovas Rytas Šalna

Autoriai: Lina Barauskienė, Angelė Pakamorienė, Rytas Šalna

Kalbos redaktorė Renata Levickienė

Dizainerė ir maketuotoja Indrė Salanginaitė

Viršelio autorė Indrė Salanginaitė

© Lina Barauskienė, Angelė Pakamorienė, Rytas Šalna

© Leidykla „Briedis“, 2023

ISBN 978-609-494-084-2

BRIEDIS

Iliustracijų šaltiniai:

Agencia Ricciarini; AKG, London; Alfred Gregory/ R.G.S; Archiv für Kunst und Geschichte; AS Kolibri; F.S.N; Graham Bush; Ibidem; ICCE Photo Library; Justus Perthes Verlag, Gotha; Museo e Gallerie Nationali di Capodimonte; M. Rožak, Gdańsk; Otava; R.G.S; Stanley Thornes; The Explorers, White Star; Trevor Collens/M.Ommanney; Viking; Hachette Education; Ivo Haas Verlag; Klett-Perthes Verlag; Koulun Maantieta, Otava; Lernzirkel, Unruhige Erde; Westermann Schulbuchverlag; Kartastotehtäviä yläasteelle, Otava; Places, Stanley Thornes; New Connections, Stanley Thornes, Marius Zavadskis.

2 Klimato kaita ir aš: ką galiu padaryti?

Atsakyk į klausimus ir pasitikrink, kaip naudoji energiją ir kaip gali ją taupyti.

1. Perskaityk kiekvieną iš klausimų ir pažymėk tai, kas tau būdingiausia. Palygink savo atsakymus su bendraklasiais.

1.	Ar tavo kambaryje yra energiją taupančių lempučių?	Taip Ne	☐ ☐
2.	Kiek valandų per dieną naudoji elektros prietaisus (išmanųjį telefoną, kompiuterį, televizorių)?	Nuo vienos iki dviejų Nuo trijų iki penkių Nuo šešių iki aštuonių Daugiau nei aštuonias valandas	☐ ☐ ☐ ☐
3.	Ką darai, kai išeini iš savo kambario ilgiau nei valandai?	Palieku įjungtus visus prietaisus Išjungiu šviesą, prietaisai lieka įjungti budėjimo režimu Išjungiu visus prietaisus	☐ ☐ ☐
4.	Esi savo kambaryje. Nors šildymas įjungtas, bet tau vėsoka. Ką darai?	Padidinu šildymą Užsivelku megztinį	☐ ☐
5.	Tau trūksta gryno oro savo kambaryje. Ką darai?	Praveriu langą Išjungiu šildymą ir plačiai atidarau langą penkioms minutėms	☐ ☐
6.	Kaip dažnai valgai mėsą (dešrą, keptą mėsą, paukštieną)?	Kasdien Kelis kartus per savaitę Niekada	☐ ☐ ☐
7.	Ar žinai, kokie yra vietiniai maisto produktai?	Taip Ne	☐ ☐
8.	Kaip dažniausiai vykti į mokyklą?	Autobusu Pėsčiomis Dviračiu Automobiliu	☐ ☐ ☐ ☐

2. Tu nori prisidėti prie klimato kaitos mažinimo ir sprendi, ką galėtum pakeisti. Į kuriuos iš pateiktų pasiūlymų atkreiptum dėmesį?

- Atostogos Lietuvoje vietoj skrydžio svetur.
- Užuot važiuvus tėvų automobiliu į mokyklą, eiti pėsčiomis, važiuoti dviračiu, paspirtuku arba viešuoju transportu.
- Visada stengtis nešvaistyti energijos: išjungti šviesą, praustis po dušu, o ne vonioje, pirkti vietinius produktus, žiemą namuose palaikyti optimalią temperatūrą.

- **Puikiai** – viską supratau ir galiu paaiškinti kitiems.
- **Gera** – beveik viską supratau, bet negaliu paaiškinti kitiems.
- **Patenkinamai** – ne viską supratau, turiu dar pasimokyti.
- **Silpnai** – buvo sunku, nesupratau, turiu konsultuotis su mokytoju.

Įsivertinimas

III skyrius
Europos gamtos apžvalga

Šiame vadovėlio skyriuje daug visko sužinojai ir išmokai. Elkis sąžiningai ir įsivertink savo žinių lygį. Jei matysi, kad tam tikrų žinių dar trūksta, kažko negali ar nemoki padaryti, galėsi grįžti į vadovėlį ir pasikartoti arba kreiptis į geografijos mokytoją.

11 Europos gamtos įvairovė 50–51 p.

a) Galiu apibūdinti Europos reljefo įvairovę.

12 Didžiojo ledyno pėdsakais 52–53 p.

a) Galiu paaiškinti, kaip paskutinis apledėjimas paveikė Europos paviršių.

13 Baltijos jūra 56–57 p.

a) Galiu paaiškinti Baltijos jūros reikšmę aplink esančioms šalims.

14 Europos klimatas 58–59 p.

a) Galiu išvardyti pagrindinius Europos klimatą lemiančius veiksnius.

b) Galiu pateikti Europos klimato juostoms būdingus požymius.

15 Nuo jūros į sausumą 60–61 p.

a) Galiu apibūdinti jūrinio ir žemyninio klimato skirtumus.

b) Galiu nagrinėti ir lyginti skirtingų vietovių klimatogramas ir daryti išvadas.

16 Kuo ypatingas Lietuvos klimatas? 64–65 p.

a) Galiu paaiškinti skirtingų oro masių daromą įtaką Lietuvos klimatui.

17 Europos augalija 66–67 p.

a) Galiu apibūdinti geografinių zonų išplitimą Europoje.

b) Galiu paaiškinti ryšį tarp klimato juostų ir geografinių zonų išsidėstymo.

18 Ilgų žiemų kraštuose 68–69 p.

a) Galiu apibūdinti tundros ir taigos geografines zonas.

19 Kur nei šalta, nei karšta 70–71 p.

a) Galiu palyginti miškingų ir bemiškių (tundros ir stepių) geografinių zonų kraštovaizdžius.

20 Šiltame Europos Viduržemyje 72–73 p.

a) Galiu paaiškinti Viduržemio klimato ypatumus ir jų įtaką augalijai.

21 Klimato kaitos padariniai 74–75 p.

a) Galiu pateikti pavyzdžių, kaip klimato kaita veikia Europą ir Lietuvą.

Man šiame skyriuje patiko:

.....
.....
.....
.....

Dar reikėtų pasimokyti:

.....
.....
.....
.....

Vardas, pavardė

Data